

Hrvatsko nazivlje u medicini

Tanja Grubić Kezele

Zavod za fiziologiju i imunologiju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci

SAŽETAK Projekt HRANAFINA – Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje, koji financira Hrvatska zaklada za znanost, pokrenut je 2012. godine na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u suradnji s medicinskim fakultetima ostalih hrvatskih sveučilišta, kako bi olakšao i ujednačio uporabu hrvatskog strukovnog nazivlja u medicini. Projekt obuhvaća rad na standardizaciji nazivlja iz područja anatomije i fiziologije, koji čine osnovu strukovnog jezika u medicini, te time osnovu obrazovanja zdravstvenih djelatnika. Krajnji je cilj projekta popularizacija uporabe hrvatskog anatomskog i fiziološkog nazivlja među zdravstvenim djelatnicima, studentima medicine, znanstvenicima i prevoditeljima u Hrvatskoj, ali i u Europi, kako bi se povećala kompetitivnost hrvatskih znanstvenika na međunarodnoj razini, te olakšalo uključivanje hrvatskih znanstvenika, zdravstvenih djelatnika i studenata zdravstvenih usmjerenja u europske projekte.

KLJUČNE RIJEČI anatomsko nazivlje; biomedicina; fiziološko nazivlje; Hrvatska; hrvatsko strukovno nazivlje

Hrvatski stručni nazivi nažalost ne prevladavaju u svakodnevnom govoru i pismu ni u medicini niti u drugim strukama. Brojni su uvjeti koje je potrebno ispuniti da bi neki jezik dosegao međunarodno priznati status, a jedan od temeljnih uvjeta sustavno je izgrađeno nazivlje pojedinih struka. Je li moguće oživjeti hrvatsko strukovno nazivlje, te nazive i izraze, koji potječu iz stranih jezika, pogotovo engleskog i njemačkog, zamijeniti odgovarajućim hrvatskim izrazima, pitanje je na koje će se moći u potpunosti odgovoriti tek kroz neki duži period.¹

HRVATSKO STRUKOVNO NAZIVLJE – PROJEKT KOORDINACIJE – STRUNA

Program „Hrvatsko strukovno nazivlje“ – STRUNA¹ koji su još 2008. godine započeli Hrvatska zaklada za znanost i Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, kao glavni nacionalni koordinatori za izgradnju hrvatskog strukovnog nazivlja, pruža mogući odgovor na to pitanje.² Programom je uspostavljena istraživačka terminološka baza hrvatskoga strukovnog nazivlja pod nazivom „STRUNA“, u kojoj se sustavno prikuplja, stvara, obrađuje i tumači nazivlje različitih struka radi okupljanja i usklađivanja strukovnog nazivlja na hrvatskome jeziku. Cilj je uspostaviti koordinaciju terminoloških djelatnosti u svim strukama u Hrvatskoj te izgraditi ujednačeno i verificirano nazivlje kojim će se moći služiti stručnjaci svih struka, ali i ostali zainteresirani. U STRUNU je dosad uključeno nazivlje dvadeset različitih struka, a u trenutku otvaranja za javnost, početkom 2012., bilo je dostupno nazivlje deset struka: brodstrojarsva, fizike, građevinarstva, kartografije

SLIKA 1. Drugi projekt iz područja biomedicinskog nazivlja pokrenut 2012. godine

i geoinformatike, kemije, korozije i zaštite materijala, polimerstva, stomatologije, strojnih elemenata te zrakoplovstva. U bazu se, prema ujednačenim načelima po preporuci Nacionalnoga koordinatora za izgradnju strukovnoga nazivlja, unose definirani nazivi svih struka te njihove istoznačnice na hrvatskome jeziku i istovrijednice na nekoliko europskih jezika. Sučelje za pretraživanje baze STRUNA dostupno je na mrežnoj stranici <http://struna.ihjj.hr/>.

HRVATSKO ANATOMSKO I FIZIOLOŠKO NAZIVLJE – HRANAFINA

Uz potporu Hrvatske zaklade za znanost, tijekom 2009., pokrenut je i prvi projekt iz područja biomedicine – „Hrvatsko stomatološko nazivlje – HRSTON“ – čiji je nositelj bio Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Cilj je tog jednogodišnjeg projekta bio izgradnja nazivlja stomatološke struke.³ Znanja i iskustva stečena na tom projektu, te odlična suradnja i komunikacija između stručnjaka s područja stomatologije i medicine

SLIKA 2. Institucije koje sudjeluju u provedbi projekta HRANAFINA

sa stručnjacima s područja jezikoslovlja, bila su temelj za pokretanje drugog projekta s područja biomedicine: „Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – HRANAFINA“ (slika 1). Projekt je pokrenut 2012. godine na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu u suradnji s Medicinskim fakultetima Sveučilišta u Zagrebu, Rijeci i Splitu, te Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje (slika 2). Kako bi se osigurala kompetentnost projektnoga tima u projekt su uključeni stručnjaci iz redova profesora emeritusa, redovitih i izvanrednih profesora, docenata, asistenata i znanstvenih novaka sa zavoda i katedri prethodno navedenih fakulteta s radnim i znanstvenim iskustvom na području anatomije i fiziologije čovjeka.⁴ U sklopu projekta organizirane su terminološke radionice na kojima stručnjaci s područja jezikoslovlja educiraju stručnjake s područja biomedicine osnovama terminološkoga rada i načelima izgradnje strukovnog jezika. Projektom HRANAFINA obuhvaćena su dva temeljna i međusobno srodna medicinska područja: anatomija i fiziologija, koja predstavljaju nezaobilaznu osnovu u izobrazbi svih zdravstvenih djelatnika, kako onih srednjoškolske tako i onih akademske razine, te ishodište svih ostalih medicinskih područja jer ne postoji dio medicine u kojem se može djelovati bez poznavanja anatomije i fiziologije.⁵ Stoga se anatomsko i fiziološko nazivlje može smatrati temeljem medicinskoga nazivlja i logičnim prvim korakom u izgradnji hrvatskoga nazivlja medicinske struke.

S obzirom na to da do sada u hrvatskoj medicini, osim projekta „Hrvatsko stomatološko nazivlje – HRSTON“ nisu postojali slični projekti koji bi izgrađivali i promovirali hrvatsko medicinsko nazivlje, rezultati ovoga projekta bit će od iznimne važnosti kako u provođenju nastave i edukaciji zdravstvenih djelatnika svi razina tako i u svakodnevnome kliničkom radu. Osim toga, rezultati će projekta biti od velike pomoći liječnicima, stomatolozima, drugim zdravstvenim djelatnicima, znanstvenicima, studentima, prevoditeljima i ostalima, jer ne samo da će pružiti popis svih aktualnih naziva, nego i njihove definicije te prijevode na engleski jezik. To će veoma olakšati pisanje i prevođenje znanstvenih članaka, knjiga, udžbenika i ostalih tekstova na način da se da prednost uporabi hrvatskih naziva. Osim neposredne važnosti za razvoj hrvatskoga medicinskoga nazivlja, projekt HRANAFINA ima i širu važnost za

hrvatsku znanstvenu zajednicu i cjelokupnu javnost jer povećava konkurentnost hrvatskih znanstvenika s područja medicine u europskim znanstvenim krugovima. Naime, sedmi okvirni program Europske unije za istraživanje i razvoj 2007 – 2013 (FP7) za područje medicine i zdravstva dodjeljuje više od 30 milijardi eura, a kako je ovim projektom predviđeno prikupljanje prijevodnih istovrijednica na engleskome jeziku, olakšat će se komunikacija hrvatskih znanstvenika na međunarodnoj razini. Također, spomenuti projekt promovira Hrvatsku – skorašnju novu članicu Europske unije – kao državu i društvo koje potiče i podržava jezičnu raznolikost, što je u skladu s napatkom Europske komisije iz 2004. godine (*European Commission. Many tongues, one family – Languages in the European Union. Office for Official Publications of the European Communities, 2004.*), te pojednostavnjuje objavljivanje znanstvenih rezultata hrvatskih znanstvenika u stranim časopisima. Time se, ujedno, doprinosi podizanju razine produktivnosti hrvatske znanstvene zajednice, olakšava uvođenje i provođenje medicinskih studijskih programa na stranome jeziku, čime se hrvatska sveučilišta čine kompetitivnijim i poželjnijim među stranim studentima, što je u skladu sa strategijom njihova razvitka. Projekt ima za cilj poticati prirodan protok znanja, znanstvenih i kliničkih dostignuća i informacija na hrvatskome jeziku u području medicine – što postaje posebno bitno u trenutku ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, kada hrvatski jezik postaje jedan od njenih službenih jezika.⁶

Dodatne informacije o projektu HRANAFINA dostupne su na mrežnoj stranici projekta: <http://hranafina.sfzg.hr>. Projekt HRANAFINA – Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje financira Hrvatska zaklada za znanost.

ZAKLJUČAK

Projektom HRANAFINA nastoji se izgraditi hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje te popularizirati uporaba hrvatskoga anatomskog i fiziološkoga nazivlja među zdravstvenim djelatnicima, studentima medicine, znanstvenicima i prevoditeljima, ali i široj javnosti. Tako zamišljen projekt obogatit će hrvatsko strukovno nazivlje i hrvatski jezik općenito, čime će se hrvatski jezik obogatiti i ojačati svoj položaj u odnosu na druge jezike.

Croatian medical terminology

SUMMARY *The project HRANAFINA – Croatian Anatomical and Physiological Terminology, sponsored by the Croatian Science Foundation, has started in 2012 at the University of Zagreb School of Dental Medicine in cooperation with medical schools from three other Croatian universities. The primary aim of the project is to enable and facilitate the use of Croatian professional terminology in medicine. The project includes standardisation of anatomical and physiological terminology, which are fundamental in professional medical language and education of health care professionals. The final goal of the project is the popularisation of Croatian anatomical and physiological terminology among health care professionals, medical students, scientists and translators in Croatian scientific community and Europe in order to increase competitiveness of Croatian scientists at the international level and facilitate the inclusion of Croatian scientists, health care professionals and medical students in European projects.*

KEY WORDS *anatomy; Croatia; physiology; systematized nomenclature of medicine*

LITERATURA

1. Raos N. O potrebi razlikovanja hrvatskoga i engleskog jezika. Arh Hig Rada Toksikol. 2006;57(4):405–12.
 2. Hudeček L, Mihaljević M. Hrvatski terminološki priručnik. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje; 2009.
 3. Vodanović M, Štambuk D, Ostroški Anić A. Stomatološko nazivlje. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2010.
 4. Vodanović M. Projekt Hrvatsko anatomsko i fiziološko nazivlje – priručnik za suradnike. Zagreb: Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2012.
 5. Loknar V. Teme iz medicinskog nazivlja. Zagreb: Jugoslavenska medicinska naklada; 1988.
 6. <http://hranafina.sfzg.hr>
-

ADRESA ZA DOPISIVANJE

Tanja Grubić Kezele, dr. med.
Zavod za fiziologiju i imunologiju, Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Braće Branchetta 20, 51000 Rijeka
tanja.grubic@medri.uniri.hr
Telefon: +385 51 651 237